

Наталія ХУДА
викладач кафедри англійської філології
та методики навчання англійської мови,
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка
khuda.natalia@gmail.com

ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВЧИТЕЛЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В УМОВАХ ПРОФІЛІЗАЦІЇ СТАРШОЇ ШКОЛИ

Сучасний етап реформування загальної середньої освіти в Україні характеризується активною трансформацією старшої школи та впровадженням профільного навчання. У цих умовах зростає роль вчителя як носія професійної компетентності, здатного забезпечити ефективну реалізацію компетентнісного підходу в освітньому процесі [1, с. 6]. Профільне навчання передбачає орієнтацію освітнього процесу на формування ключових компетентностей, що відповідають як академічним, так і соціально-професійним потребам учнів [4, с. 45].

Професійна компетентність вчителя англійської мови розглядається як багатокомпонентне утворення, що включає предметну, методичну, комунікативну, цифрову та соціальну складові. У профільній старшій школі ці складові набувають особливого значення, оскільки навчання іноземної мови орієнтується не лише на загальноосвітні цілі, а й на підготовку учнів до подальшої академічної та професійної діяльності. Предметна компетентність забезпечує глибоке знання англійської мови та розуміння її структури; методична – здатність організувати навчальний процес з урахуванням профільних напрямів; комунікативна – уміння формувати ефективно спілкування класу англійською; цифрова – використання сучасних інформаційних та онлайн-ресурсів; соціальна – розвиток в учнів емоційної, міжособистісної та соціальної компетентності [2, с. 12; 4, с. 47].

Ключовим аспектом професійної компетентності є здатність адаптувати зміст навчання до профільних напрямів. Це передбачає використання профільно орієнтованих навчальних матеріалів, автентичних текстів, тематик та мовленнєвих ситуацій, які відповідають освітнім і професійним потребам старшокласників. Такий підхід підвищує мотивацію учнів та сприяє формуванню як ключових, так і предметних компетентностей [2, с. 15].

Методична гнучкість вчителя є важливою складовою професійної компетентності. Умови профільної школи вимагають застосування активних та інтерактивних методів навчання, таких як проектна діяльність, дискусії, дебати, кейс-метод, а також елементи інтегрованого навчання. Ці підходи забезпечують розвиток критичного мислення, автономності та комунікативних умінь учнів. Дослідження показують, що активні методи сприяють формуванню стійкого інтересу до навчання та підвищенню рівня навчальних досягнень у старшій профільній школі [3, с. 78; 4, с. 50].

Цифрова складова професійної компетентності передбачає використання інформаційно-комунікаційних технологій, онлайн-платформ та цифрових освітніх ресурсів. Це розширює можливості диференціації та індивідуалізації навчання, що є особливо актуальним у профільній старшій школі. Водночас реалізація цифрових підходів потребує від вчителя постійного професійного саморозвитку та готовності до впровадження інновацій у навчальний процес [3, с. 80].

Соціальна складова компетентності визначає здатність вчителя формувати сприятливий психологічний клімат у класі, підтримувати емоційну та соціальну зрілість учнів, а також виховувати толерантність та критичне мислення. У сучасних умовах профілізації старшої школи соціальна компетентність стає важливим чинником успішної реалізації освітніх цілей [4, с. 52].

Таким чином, професійна компетентність вчителя англійської мови в умовах профілізації старшої школи є динамічним явищем, яке постійно розвивається під впливом освітніх реформ та суспільних запитів. Розвиток компетентності забезпечує ефективну реалізацію профільного навчання та сприяє підготовці випускників, здатних до самореалізації у сучасному світі.

Список використаних джерел

1. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа». Київ: МОН України, 2016. 40 с.
2. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання. Київ: Ленвіт, 2003. 273 с.
3. Пошетун О. І. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: теорія і практика. Київ: Педагогічна думка, 2018. 176 с.
4. Шевчук І. П., Коваленко Т. М. Професійна компетентність учителя в умовах профільного навчання: теорія та практика. Київ: Академвидав, 2020. 128 с.